Олег Проців

Мисливство та рибальство Гуцульщини: соціально-економічний аспект

Карпати здавна притягують до себе відпочиваючих з усіх куточків України та й з-за кордону. Туризм став чи не найголовнішим джерелом наповнення домогосподарств. Однією з галузей Карпатського туризму повинно бути мисливство, для приваблення гостей у цей край необхідно для них організовувати різні форми відпочинку: етнографічно-пізнавальний, туристичний, спортивний, лікувальний, мисливство, рибальство.

Слід сказати, що на даний час регулярно займається мисливством в Україні до 320 тис. мисливців, що становить біля двох відсотків дорослого населення держави. Підрахувати чисельність осіб, які займаються спортивним риболовством, неможливо через відсутність у законодавстві вимоги отримання відповідних документів на право вилову риби. Але за власними спостереженнями, число рибалок є набагато більшим ніж мисливців.

З історичних джерел відомо, що полюванням у Карпатах захоплювалось багато аристократів Європи. Один із найбільших багатіїв Європи – князь Ян Ліхтенштейн орендував десятками років право полювання у мисливських угіддях Дори, Микуличина, Татарова Ворохти[1]. Слід сказати, що видатки на утримання мисливського господарства становили 100 тис. крон, половина з яких йшла за оренду мисливських угідь. Не було обділене й місцеве населення. В залежності від чисельності мисливців, які приїзджали в гості до князя, залучалось до обслуговування 100-200 гуцулів, які за кожен відпрацьований день отримували 4

---

[1] Mniszek A. Dworzec myśliwski księcia Jana Liechtensteina w Tatarowie i jego łowiectwo we wschodnim Beskiedzie//Łowiec – 1906. – № 11. – s.134-135.

крони та їду. При добуванні оленів князі забирали собі лише роги, а м’ясо віддавали гуцулам. Також при вдалому полюванні і добуванні гарного трофея мисливські охоронці постійно отримували винагороду. Іноді вона становила 200 крон[2]. Хочу поінформувати сучасника, що у тих роках вартість волового м′яса у Львові становила 1,45-1,60 корон за 1 кг, заєць – 2 корони, великий олень – 32 корони[3]. Звісно, у селі вартість м’яса була дешевшою. На жаль, на даний час споживання дичини порівнюючи із Галичиною зменшилось у 70 разів.

Основним наповненням бюджету мисливських господарств у Галичині, як бачимо із літературних джерел, становили відпочинкові послуги, головною цінністю яких були мисливські трофеї – об’єкти гордості відпочивальників. Влаштовувалось багато мисливських виставок, на яких аристократія мала змогу вихвалятись своїм мисливським хистом. На даний час стаття доходів, отриманих від реалізації мисливських трофеїв, становить мізер лише у деяких мисливських господарствах. Мисливські трофеї можна за пристойні кошти купити на курортних базарчиках Гуцульщини. Відсутній і іноземний мисливський туризм, який би міг дати додаткові надходження у мисливську галузь[4]. Основною причиною збитковості мисливства є невисока щільність мисливських тварин. Для порівняння: лише кількість дикої свині, фактична чисельність якої по Україні становить близько 40 тисяч голів, у 10 - 20 разів менша за потенційно можливу[5]. Відповідно і

---

[2] Mniszek A. Dworzec myśliwski księcia Jana Liechtensteina w Tatarowie i jego łowiectwo we wschodnim Beskiedzie//Łowiec – 1906. – № 12. – s.145-147.

[3] Kochanowski C. Sprzedaż dziczyzny w mieście Lwowie / C. Kochanowski // Łowiec – 1903. – № 22 – s.255-258.

[4] Проців О. Р. Сектор мисливства в економіці Галичини середини XIX – початку XX ст. : значення й основні характеристики / Олег Проців // Лісівництво і агролісомеліорація : зб. наук. пр. – Х. : УкрНДІЛГА, 2010. – Вип. 117. – С. 284 – 289.

[5] Делеган І.В. Біологія лісових птахів і звірів / І.В. Делеган – Львів: видавництво «Поллі», 2005. – с. 502-503

добування дичини знаходиться на досить низькому рівні. У Франції, яка схожа з Україною за розміром території, чисельністю населення і структурою мисливських угідь, добувається копитних тварин у 105 разів більше, дрібної дичини – у 9,3 рази[6].

У Івано-Франківській області у мисливських угіддях площею 989 тис. га. на початку 2010 року нараховувалось 1659 оленів, 4811 козулі, 1865 кабанів. Спостерігається зростання динаміки ліміту добування копитних тварин починаючи з 2005р. Так, у 2005 році він становив 211 голів, тоді як у 2009 році – 332 голови. У середньому лише на 50 % використовується ліміт добування мисливських тварин. Найвищим рівень використання ліміту був у 2007 році – 66 %, а найнижчим – у 2009 році – 42 %. За видами тварин найнижчий рівень використання ліміту визначено для оленя (27 % у 2006 році і 60 % – у 2007 році), а найвищий – для козулі (77 % у 2007 році).

Із запланованих до відстрілу 121 голови козулі у 2009 році в області фактично добуто 69 голів, а загалом в області отримано від реалізації ліцензій на право добування копитних тварин 95,8 тис грн., за надання послуг єгерською службою – 86,4 тис. грн.. Реалізовано м’яса 4,5 тонни на суму 53 тис. грн. Від проведення полювання на копитних тварин отримано доходів – 235,2 тис. грн. (18,7 %)[7].

Розуміючи важливість мисливства у розвитку нашого регіону, Івано-Франківська обласна державна адміністрація робить певні кроки. Відповідно до

---

[6] Засади національної екологічної політики в галузі ведення мисливського господарства[електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.menr.gov.ua/documents/Hunting_problems.doc

[7] Проців О. Р. Сектор мисливства в економіці Галичини середини XIX – початку XX ст. : значення й основні характеристики / Олег Проців // Лісівництво і агролісомеліорація : зб. наук. пр. – Х. : УкрНДІЛГА, 2010. – Вип. 117. – С. 284 – 289.

Розпорядження від 15.07.2011р. № 425 «Про розвиток мисливства як складової туристичної галузі області» визначено ряд заходів, спрямованих на піднесення мисливської галузі. Відзначається, що однією із головних проблем мисливства є його збитковість. Крім того, галузь потребує значних капіталовкладень. Одним із основних завдань, які покладаються на користувачів мисливських угідь, є докомплектація штату єгерської служби, створення відповідної матеріально-технічної бази, забезпечення охорони мисливських угідь від браконьєрів, зменшення чисельності хижаків, проведення селекційного відстрілу, запобігання зменшенню чисельності основних мисливських видів тварин, а через два роки – доведення їх чисельність до оптимальної.

На мою думку, для зменшення випадків браконьєрства слід запозичити досвід деяких приватних мисливських господарств, який полягає у наданні місцевому населенню права відстрілу дичини за собівартістю. Таким чином мисливські господарства не лише позбудуться браконьєрства зі сторони місцевого населення, але й перетворять його на надійних помічників мисливського господарства. Бо хто як не місцеве населення може попередити браконьєрство, заправити сіллю солонець та й, навіть, рознести корми для дичини у зимовий період.

Після проведення процедури надання в користування мисливських угідь, яка на даний час ще триває, обласним управлінням лісового та мисливського господарства планується видати інформаційний каталог про мисливське господарство області. Важливе місце в організації полювання має прозорість ціноутворення на право проведення полювання, яке повинно формуватись на конкурентному принципі. Викупити право полювання на певний вид дичини є

непростою справою. Адже організовувати мисливські тури мають користувачі мисливських угідь, яких наприклад, у Верховинському районі чотири. Кожен користувач мисливських угідь представляє свої послуги відповідно до затвердженого ліміту: як по видових, так і по кількісних параметрах. Крім того, кожен користувач мисливських угідь має свої географічні особливості та цінову політику щодо реалізації права полювання. Варто для приваблення туристів з інших регіонів держави головному управлінню з питань туризму, євроінтеграції, зовнішніх зв’язків та інвестиції облдержадміністрації спільно з обласним управлінням лісового та мисливського господарства після надання мисливських угідь в користування організувати реалізацію ліцензій через туристичні фірми (в тому числі, і для іноземних мисливців).

Висновок

Підсумовуючи викладене слід сказати, що на даний час мисливство знаходиться на досить низькому рівні економічному. Порівняно низька чисельність мисливських тварин не дає змогу отримувати значні надходження та вивести галузь на беззбитковий рівень. Мисливство та рибальство має значний потенціал, щоб вивести відпочинкову галузь Гуцульщини на вищий рівень розвитку за умови конкурентної, прозорої реалізації права полювання для гостей Гуцульщини. Органами державної влади всіх рівнів вживаються заходи щодо виправлення ситуації у галузі мисливства.

Матеріали круглого столу «Розвиток сільських територій Карпатського регіону: стан та перспективи» [Текст] [12 грудня 2012] : зб. Тез /упоряд. О.Я. Гримак, Л.П. Кушнір. – Львів: СПОЛОМ, 2013. – 216 с. : іл., табл.